

## ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش در مدارس کشور

پریسا اکبری<sup>۱</sup>، حمیدرضا گوهررستمی<sup>۲</sup>، نوشین بنار<sup>۳</sup>

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه گیلان، رشت، ایران
۲. استادیار مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه گیلان، رشت، ایران (نویسنده مسئول)
۳. استادیار مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه گیلان، رشت، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۱۰

### چکیده

هدف از این پژوهش ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش در مدارس کشور بود. روش تحقیق از نوع کیفی با رویکرد تحلیل سیستماتیک است. جامعه آماری شامل دو بخش جامعه انسانی (اساتید مدیریت ورزشی، معاونین و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش و معلمان تربیت بدنی و ورزش) و جامعه اطلاعاتی بود. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت بر مبنای اشباع نظری به صورت هدفمند و در دسترس نمونه گیری و نظرخواهی گردید (۱۶ نفر و ۳۰ سند). ابزارهای پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای نظام مند و مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. روایی ابزار با استفاده از روش‌های روایی-سنجی کیفی مطلوب ارزیابی شد (روایی محتوایی، ضریب کاپا). از روش کدگذاری و چارچوب بندی مفهومی برای تحلیل یافته‌ها استفاده گردید. چارچوب تحلیلی ارائه شده شامل سه بخش اصلی ورودی (اهداف، منابع، فرصت‌ها و ضرورت‌ها)، فرایند (کیفیت مدیریت آموزش، کیفیت محیط آموزشی، کیفیت برنامه آموزشی، کیفیت امکانات آموزشی، کیفیت مدرس در فرایند تدریس، کیفیت مشارکت فراگیر، کیفیت تدریس و ارزشیابی مبتنی بر کیفیت) و خروجی یا پیامد (فردی، سازمانی و اجتماعی) است. بنابراین می‌توان گفت عوامل تعیین کننده در کیفیت بخشی آموزش درس تربیت بدنی و ورزش در مدارس محدود به بخش خاصی مانند برنامه ریزی کیفیت آموزش، فرصت‌ها، ضرورت‌ها و یا فرایندهای آن نیست بلکه در سرتاسر سیستم وجود دارد و هر بخش جهت اجرای الگوی تضمین کیفیت آموزش، نیازمند راهبردی خاص است.

**واژگان کلیدی:** آموزش، تضمین کیفیت، درس تربیت بدنی، معلمان ورزش، مدارس.

1. Email: Akbari\_pa@yahoo.com
2. Email: Goharrostami@gmail.com
3. Email: Noshin.benar@gmail.com

### مقدمه

از آغاز کار تعلیم و تربیت، انسان از روش‌های مختلف مدیریت در امر آموزش بهره برده است اما از آنجایی که تحولات اجتماعی جدید تغییراتی را در ابعاد مختلف جامعه از جمله در زمینه‌های مختلف فن‌آوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی ایجاد کرده، خود به خود نیازهای جدیدی را هم به وجود آورده است. لذا برای پاسخگویی به نیازهای جدید افراد جامعه، تغییر و دگرگونی در روش‌های مدیریت مدارس و تلاش برای بهبود بخشیدن به کیفیت مدیریت مدارس ضروری است. امروزه در این دنیای در حال تغییر و پیشرفت، مدارس نیاز به تغییر و دگرگونی دارند و این تغییر باید ابتدا در مدیریت ایجاد شود؛ چرا که واقعیات امروز جامعه را نمی‌توان با روش‌های دیروز فهمید بلکه باید با تجدیدنظر در روش‌ها و برنامه‌های گذشته نظریه‌ها و روش‌های نوینی را جایگزین کنیم. در این راستا جهت مدیریت بهتر و ارتقای سطح کیفی آموزش در مدارس لازم است که علایق و نیازهای دانش‌آموزان جهت دستیابی به نتایج بهتر ارزیابی شود (مظفری و همکاران، ۲۰۱۰). کیفیت بهتر کالاها و خدمات، نتیجه فرایند مطلوب آموزش یا تعلیم و تربیت و به عبارت دیگر ناشی از افزایش دانش، نگرش و مهارت نیروهای انسانی است. از این‌رو توجه به کیفیت و ارتقای مستمر کیفیت در نزد اهل علم و دانش، مؤسسه‌ها، مراکز علمی و فرهنگی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار شد.

مدارس و مراکز علمی و پژوهشی جهان هر روز با نوآوری‌های جدید به دنبال ارتقای کیفیت خدمات و ارائه آن به مشتریان خود هستند. مؤسسه‌ها و شرکت‌ها به‌خوبی این نکته که رضایت مشتریان و گیرندگان خدمات، توجه به خواسته‌ها و نیازهای آنان، تأثیر مستقیمی بر افزایش درآمد و سود و اعتبار اجتماعی آنان دارد را دریافته‌اند. از طرف دیگر با رشد دانش و آگاهی مردم، تنوع نیازها و خواسته‌های آنان و همچنین پافشاری مردم و حکومت‌ها برای بازسازی و بهسازی گسترده نظام آموزشی و درسی، توجه به کیفیت نسبت به گذشته اهمیت بیشتری پیدا کرده است (کمالی خلخالیان، ۲۰۰۰). از این‌رو یکی از هدف‌های عملیاتی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، استقرار نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت در تعلیم و تربیت رسمی عمومی است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۲۰۱۱). بنابراین لازم است به‌طور مستمر وضعیت ارائه خدمات و کیفیت آموزش و نیروی انسانی مدارس و مراکز علمی بررسی شود. با مطالعه مقدماتی بخش تربیت‌بدنی مدارس کشور نیازمند انجام چنین مطالعات و مداخلاتی ارزیابی شده است. مدارس به عنوان یک سیستم اجتماعی، از طریق ورودی‌ها و فرایندها، دانش‌آموختگان را به جامعه تحویل می‌دهند پس باید بر فرایندهای مدیریت توجه بیشتری نمود یعنی بر تمامی فعالیت‌هایی که در مدرسه صورت می‌گیرد، با این هدف که بدون داشتن بازرسی‌های مکرر در طول انجام کار، نمی‌توان خطاها را مشخص و برطرف کرد تا در کیفیت محصول بهبود مستمر حاصل شود. در همین راستا اگر به آموزش از دیدگاه فراسوی کلان بنگریم، باید سعی در بهبود پیامدها در جریان آموزش نماییم. نباید بهبود کیفیت را به نتایج خرد و کلان محدود کرد، باید افزایش اثرات

اجتماعی دانش‌آموختگان را مورد نظر قرار داد و در نهایت هدف از بهبود کیفیت در مدرسه را در افزایش خودکفایی فردی، اعتماد به نفس، اتکا به خود در سطح جامعه و خودگردانی افراد دنبال کرد (تورانی، ۲۰۰۳).

ضرورت تربیت نیروهای متخصص و شایسته تربیت‌بدنی و ورزش در کشور جوان ایران امری اجتناب‌ناپذیر است؛ و بر همین اساس است که گروه‌های آموزشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی همسو با سایر رشته‌ها به وجود آمده و در تلاش برای محقق ساختن اهداف تعیین‌شده هستند. به علاوه بهره‌وری سازمان‌ها و واحدهای ورزشی به کارایی برنامه‌های ورزشی آنها بستگی دارد و دستیابی به اهداف تربیت‌بدنی و ورزش از طریق برنامه مشخص و کارا میسر می‌شود (سند ملی توسعه فدراسیون ورزش مدارس، ۲۰۱۰). از طرفی سیاست‌های تضمین کیفیت معلمان ابتدایی سه مرحله اصلی را شامل می‌شود. مرحله اول شامل سیاست‌های استخدامی و انتخابی برای اطمینان از کیفیت ورود کنندگان به آموزش معلمان است. این موارد شامل سیاست‌هایی برای تبدیل شدن معلمان به گزینه‌ای جذاب برای دستیابی به تحصیلات عالی شغلی، تعیین استانداردهای پیش‌نیاز بالا برای پذیرش در برنامه‌های آموزش معلمان و انتخاب تنها متقاضیانی است که قبلاً سطح بالایی از پیشرفت تحصیلی را نشان داده‌اند. دوم شامل سیاست‌ها و اعتباربخشی برای نظارت و اطمینان از کیفیت مؤسسات آموزش معلمان و برنامه‌های آنها است. سومین خط‌مشی‌های حاکم بر ورود کامل به این حرفه است که در کشورهای مختلف به "گواهینامه"، "مجوز" یا "ثبت‌نام" گفته می‌شود (اینگوارسون و گلین، ۲۰۱۷). این سه اهرم اصلی برای تضمین کیفیت است که برای هر سیستم آمادگی حرفه‌ای و نه فقط در مورد آموزش، اعمال می‌شود. با این حال، تحقیقات نشان داده است این اهرم‌ها در تدریس ضعیف‌تر از سایر حرفه‌ها هستند (اینگوارسون و همکاران، ۲۰۰۶). با این حال هیچ تحقیقی به‌طور کلی رابطه بین سیاست‌های تضمین کیفیت و کیفیت معلمان آینده را با استفاده از داده‌های آماری مقایسه و بررسی نکرده است. در هیچ مطالعه‌ای بررسی نشده است که آیا سطح پیشرفت ملی دانش‌آموزان مربوط به سیاست‌هایی است که یک کشور برای اطمینان از کیفیت برنامه‌های آموزش معلمان و فارغ‌التحصیلان آنها اعمال می‌کند یا خیر. از طرفی هر سازمانی برای پیشرفت توسعه خود نیازمند برنامه‌ریزی است. جایگاه و نقش نیروی انسانی در این برنامه‌ریزی - به عنوان منبع اصلی سازمان - از اهمیت و اعتبار بالایی برخوردار است و نیروی انسانی ثروت واقعی یک سازمان به شمار می‌روند. همچنین بین سرمایه انسانی و بهره‌وری در سازمان‌ها رابطه مستقیمی وجود دارد (مظفری و همکاران، ۲۰۱۰). وجود ساختار و امکانات ورزشی از مشخصات ساختاری مدارس مختلف است تفاوت توزیع تأسیسات و اماکن ورزشی نشانه میزان توجه مسئولان به ورزش را نشان می‌دهد. همچنین تربیت‌بدنی بخش جدایی‌ناپذیر هر نوع تعلیم و تربیتی است و این نیاز در مدارس نیز وجود دارد (رضائی نژاد و همکاران، ۲۰۰۹). به علاوه برنامه‌های مختلف ورزشی مانند آموزشی،

مسابقات، آمادگی تمرینی-جسمانی به عنوان جنبه کاربردی و عملیاتی برنامه‌ریزی‌های ورزشی نقش اصلی را در پیشبرد اهداف تعیین شده دارند. در واقع جنبه‌های کاربردی اهداف تعیین شده هستند.

مرور ادبیات تحقیق حاکی از این است که تحقیقات متنوعی در مورد الگوهای تدریس اثربخش و تضمین کیفیت انجام گرفته است (تسلیمی و بابویی، ۲۰۱۸؛ نادری و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین مطالعاتی به آسیب‌شناسی تربیت‌بدنی و ورزش مدارس پرداخته‌اند (قنبری و همکاران، ۲۰۱۸؛ ذوالقدری و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین تحقیقات محدودی به بررسی صلاحیت حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی پرداختند (میرحسینی و همکاران، ۲۰۱۹). در پژوهش‌های مختلفی که در خارج کشور انجام گرفته عواملی همچون عملکرد علمی خوب، مهارت‌های ارتباطی، خلاقیت، حرفه‌ای‌گری، دانش تدریس، ارزشیابی و سنجش مناسب، شخصیت معلم و دانش محتوایی (پلک<sup>۱</sup>، ۲۰۰۶)، اخلاق معلم، مهارت‌های حرفه‌ای، پیشرفت حرفه‌ای (لوی و مینگ<sup>۲</sup>، ۲۰۰۹؛ وان و همکاران<sup>۳</sup>، ۲۰۱۰)، شور و اشتیاق و مهارت‌های ارتباطی (سیمرژیت و همکاران<sup>۴</sup>، ۲۰۱۳) را جزء ویژگی‌های معلم اثربخش می‌دانند. در تحقیقات فراوانی امکانات و فضاهای ورزشی، نیروی انسانی متخصص و کارشناس ورزشی و به علاوه برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، کاربردی و اجرایی بخش‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و دیگر سازمان‌های ورزشی و غیرورزشی مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی مطالعات انجام شده (لیست بخش منابع) نشان می‌دهد در حوزه تربیت‌بدنی تنها پژوهش حسینی و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی تضمین کیفیت در حوزه تربیت‌بدنی پرداخته است که آن هم در حوزه آموزش عالی (پیام نور) و در روش آموزش از راه دوره بوده است. از آن‌جا که مطالعات تضمین کیفیت آموزش حوزه تربیت‌بدنی محدود بوده است؛ بنابراین لازم است به طور تخصصی در این زمینه به بررسی و مطالعه پرداخته شود. در همین راستا کیفیت آموزش در مدارس به عنوان پایه تربیت نیروی انسانی کشور بسیار مهم است. تحقیقات متنوعی با نتایج مختلفی در زمینه ارزیابی برنامه‌های تربیت‌بدنی، الگوی آموزش تربیت‌بدنی انجام گرفته است. مایچل و چاپمن<sup>۵</sup> (۲۰۰۸) اعتماد دانش‌آموزان به معلمان را یک عنصر ایجادکننده انگیزه برای یادگیری دانستند. هو<sup>۶</sup> (۲۰۱۱) نشان داد تمام جنبه‌های محتوایی آموزش، روش‌های تدریس، استراتژی‌های پیاده‌سازی، آموزش معلمان، کنترل کیفیت، آموزش و ارزیابی برای اجرای سلامت روان در آموزش جسمانی اهمیت دارند. ابوشکیر و همکاران<sup>۷</sup> (۲۰۱۲) در ارزیابی سطح اجرایی برنامه تربیت‌بدنی در مدارس متوسطه سلانگور مالزی نشان داد ارزیابی

- 
1. Polk
  2. Lui & Meng
  3. Wan
  4. Simerjit
  5. Michael, & Chapman
  6. Hou
  7. Aboshkair et al.

برنامه تربیت‌بدنی به‌طور متوسط در این مدارس کم میزان اجرا شده است و مانند آنچه توسط وزارت آموزش و پرورش برنامه‌ریزی شده نیست. همچنین هاستون و پاپویای<sup>۱</sup> (۲۰۱۳) نشان دادند استفاده از "تضمین کیفیت" برای بهبود پاسخ‌گویی بیرونی اساساً ناقص است. اگر تضمین کیفیت کمک به بهبود کیفیت آموزش عالی کند، سیستم‌های پاسخ‌گویی درون دانشگاه‌ها باید (در معادله تضمین کیفیت) یکپارچه شوند. مجتبی زاده و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند مقوله گفتمان کیفیت، بیم و امید را به‌عنوان اصلی‌ترین و نهایی‌ترین مقوله هسته‌ای انتخاب و بسط داده شده‌اند. واسلندیس<sup>۲</sup> (۲۰۱۰) در مطالعه تضمین کیفیت در آموزش عالی نشان داد ادراکات مربیان ابتدایی به منظور پذیرش اصول کلی مدیریت کیفیت به‌طور کلی مثبت بود. علاوه بر این، نتایج نشان داد زمانی که این ادراکات با متغیرهای جنس، سن، سابقه اجرایی، سطح تحصیلات، موقعیت تخصصی و موقعیت اداری ارتباط داشت، تفاوت معناداری مشاهده نشد. استارک و استرل<sup>۳</sup> (۲۰۱۲) به بررسی تأثیر اجرای کیفیت آموزش برنامه تربیت‌بدنی در رشد جسمی و آمادگی جسمانی کودکان پرداختند. نتایج نشان داد معلمان متخصص تربیت‌بدنی از معلمان عمومی در دستیابی به بهبود بیشتر آمادگی جسمانی کودکان موفق‌تر بودند. آکولا<sup>۴</sup> (۲۰۱۴) نشان داد سیستم‌های تضمین کیفیت خارجی و داخلی در آموزش عالی اتیوپی، بسیار مورد نیاز هستند. دامیان و همکاران<sup>۵</sup> (۲۰۱۵) نشان دادند مسئله تأثیر ارزیابی به‌طور کلی و تضمین کیفیت به‌طور خاص دشوار و پیچیده است و نیازمند تلاش‌های بزرگی است. وافا و همکاران<sup>۶</sup> (۲۰۱۶) نشان دادند معلمان بیشتر تحت تأثیر درس‌های روزانه، برنامه‌ریزی و مدیریت تجهیزات و ارزیابی رویه‌های دانشجویان معلول نسبت به والدین و دانش‌آموزان معلول قرار دارند. در این مطالعه توصیه شده است خدمات مورد نیاز برای دانش‌آموزان معلول فراهم شود تا نیازهای منحصر به فرد خود را برآورده سازند. شیخ و همکاران<sup>۷</sup> (۲۰۱۷) نشان دادند هنگامی که استانداردهای مورد نیاز به‌طور مناسب اجرا می‌شوند، کیفیت آموزش عالی در آموزش و پرورش شهر جامشور را می‌توان به شدت افزایش داد. کوموروسکا<sup>۸</sup> (۲۰۱۷) به مطالعه و بررسی تضمین کیفیت در آموزش معلمان پرداخت و نشان داد تلاش برای ایجاد برنامه‌های آموزش عمومی معلم همه‌منظوره به نظر می‌رسد و نه تنها غیر واقعی، بلکه حتی از نظر توانایی تجزیه و تحلیل نیازهای حرفه‌ای در آینده و خودمختاری در توسعه خود، غیرممکن است. با این حال، طراحی یک برنامه آموزشی واقع‌بینانه برای معلمان، آموزش مناسب برای معلمان است که در زمینه چندزبانه کار

- 
1. Houston & Paewai
  2. Vasileiadis
  3. Starc & Strel
  4. Akalu
  5. Damian et al.
  6. Wafaa et al.
  7. Shaikh et al.
  8. Komorowska

می‌کنند. نایدو<sup>۱</sup> (۲۰۲۰) در پژوهشی با هدف بررسی کیفیت خدمات ضروری برای تضمین کیفیت در آموزش عالی نشان داد کیفیت خدمات، اگر مطابق با آن در یک موسسه آموزش عالی ایجاد و اجرا شود، می‌تواند به عنصر مهمی تبدیل شود که یک دانشگاه می‌تواند از آن به‌عنوان یک مزیت رقابتی استفاده کند و می‌تواند منافع بلندمدت برای سازمان به همراه آورد. آسیای<sup>۲</sup> (۲۰۲۰) در پژوهشی با هدف بررسی بهترین روش‌ها برای تضمین کیفیت در آموزش عالی و پیامدهای مدیریت آموزشی نشان دادند برای دستیابی به آموزش عالی با کیفیت خوب در نیجریه، مدیران آموزش و پرورش باید اولویت را به توسعه امکانات و زیرساخت‌های فعالیت بدنی، نوآوری‌های آموزش کیفیت، منابع انسانی و همچنین نوآوری درسی متناسب با تقاضای بازار و نیاز دانش‌آموزان برای برآورده کردن استانداردهای قابل قبول در سطح جهان اختصاص دهند. در نقدی بر آموزش تربیت‌بدنی و ورزش مدارس کشور می‌توان گفت که با توجه به این که ۳۸ هزار نفر نیرو در زمینه تربیت‌بدنی مدارس فعالیت دارند، اما ۳۳ هزار نفر آنها معلم ورزش هستند. از طرفی تا ۲۵ شهریور ۹۸ آمار دانش‌آموزان ثبت‌نام شده در سامانه سناد ۸ میلیون و ۱۷۴ هزار و ۸۷۵ نفر دوره ابتدایی، ۳ میلیون و ۳۵۱ هزار و ۸۱۷ نفر دوره متوسطه اول و دو میلیون و ۴۹۲ هزار و ۳۸۸ نفر دوره متوسطه دوم بود که در حال گذراندن درس تربیت‌بدنی و ورزش هستند. اما آموزش عملکرد فراگیران (دانش‌آموزان، دانشجویان، ورزشکاران و ...) به روش سنتی است، قضاوت و تفکیک مناسبی بین آمادگی جسمانی و ترکیب بدنی با استعداد حرکتی و مهارت ورزشی صورت نمی‌گیرد، قضاوت و تفکیک بین رویه تحصیلی و رویه ورزشی صورت نمی‌گیرد، در روش‌های آموزش بین مدرسان ورزش اتفاق نظر وجود ندارد، مدرسان درصد زیادی از نمره را به نظر معلم، حضور و غیاب، پوشیدن لباس و عضویت در تیم‌های ورزشی اختصاص می‌دهند. در انتخاب روش آموزش معمولاً روش‌هایی انتخاب می‌شوند که با آنها آشناتریم و یا در جامعه ما بیشتر پذیرفته شده‌اند. آموزش باید بر اساس آمادگی، مهارت‌های ورزشی و همچنین انعکاس دانش کسب شده توسط فراگیر باشد. جایگاه خلاقیت در آموزش باید بیشتر شود. شبکه ملی آموزش در تربیت‌بدنی و ورزش مبتنی بر فناوری اطلاعات باید احداث شود. باید عواملی مانند حضور و غیاب و شرکت در تیم‌های ورزشی را که با فلسفه تربیت‌بدنی مدرن در تضاد است از نمره‌گذاری حذف کرد. رویکردهای نوین انجمن ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا در آموزش ورزش مبتنی بر فرآیند یادگیری است. ارزشیابی از فعالیت‌های کلاسی مهم‌ترین بخش آموزش مستمر است. این که زمان آن فرا رسیده است که دیگر به آموزش ورزش به دید یک فعالیت مقطعی نگاه نکنیم و تنها از آن برای نمره دادن، رتبه دادن و طبقه‌بندی دانش‌آموزان استفاده نکنیم، بلکه به آن به عنوان جز جدانشدنی فرایند یادگیری-یاددهی و برای عمق بخشیدن به یادگیری دانش‌آموزان و اصلاح نارسایی‌های روش آموزشی معلمان، محتوای آموزش، روش‌های ارزشیابی

---

1. Naidoo  
2. Asiyai

نگاه کنیم. در واقع می‌توان گفت آموزش باکیفیت ورزش در مدارس برای کل نظام آموزش و پرورش سودمند است و از این طریق، می‌توان گامی مؤثر در رشد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و حذف مرزهای آموزش بین کلاس درس و زندگی واقعی (دنیای خارج از کلاس درس) برداشت. بنابراین به تحول روش‌شناختی در آموزش و ارزشیابی تربیت‌بدنی و ورزش در کشور نیازمند هستیم. بر اساس مبانی و مطالعات بیان شده و عدم انجام مطالعه تخصصی با موضوع تضمین کیفیت آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کشور این پژوهش درصدد آن است که به طراحی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش درس تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کشور بپردازد.

### روش پژوهش

با توجه به این‌که موضوع پژوهش ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کشور است، این تحقیق از نظر نوع کیفی، از نظر ساختار تحلیلی سیستماتیک، از نظر هدف کاربردی بود و در محدود زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۸ انجام شده است. چارچوب روش‌شناسی این پژوهش مبتنی بر اکتشاف و چارچوب‌بندی مؤلفه‌های تعیین‌کننده از منابع علمی و افراد صاحب‌نظر به صورت سیستماتیک (مبتنی بر روش داده بنیاد) بود. به طور مشخص جامعه آماری شامل دو جامعه انسانی (اساتید، معاونین و ...) و جامعه اطلاعاتی (منابع علمی، اسنادی و کتابخانه‌ای) بود. نمونه آماری به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی شد.

جدول ۱- مشخصات نمونه آماری پژوهش

نوع جامعه	گروه مطالعه	نمونه‌گیری	نمونه
جامعه انسانی	اساتید مدیریت ورزشی (با سابقه معلم تربیت‌بدنی و ورزش)	هدفمند و در دسترس	۵ نفر
		معاونین و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش	۷ نفر
		معلمان تربیت‌بدنی و ورزش	۴ نفر
جامعه اطلاعاتی	سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کشور	قضاوتی	۱ نسخه
		سند ملی توسعه فدراسیون ورزش مدارس	۱ نسخه
		اسناد کتابخانه‌ای (کتاب، مقالات و ...)	۲۸ نسخه

نمونه‌های آماری دعوت شده به مصاحبه بر اساس معیارهایی مانند سابقه حرفه‌ای و تخصص (معلمان ورزش با تجربه) متناسب گزینش و نظرخواهی شدند. نمونه‌های آماری دارای جنسیت مرد و زن، میانگین سنی ۴۵/۱۳ سال، سابقه شغلی ۱۸/۳۷ سال بودند. ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای (رونوشت یا چک‌لیست استخراج مفاهیم) در زمینه جامعه اطلاعاتی و مصاحبه اکتشافی نیمه ساختارمند (چارچوب پرسش‌نامه با پرسش‌نامه باز پاسخ) در زمینه جامعه انسانی بود. همچنین روایی ابزار در بخش مطالعه کتابخانه‌ای با انتخاب نسخه‌های معتبر به لحاظ علمی

و حقوقی و همچنین روایی محتوایی و صوری رونوشت از دیدگاه متخصصان تأیید گردید. در نهایت چارچوب شناسایی شده از ضریب توافق بین اساتید کدگذار و مصحح کنترل و مطلوب ارزیابی شد. جهت تحلیل یافته‌ها از سه مرحله کدگذاری (کدگذاری باز، گزینشی و موضوعی) برای دسته‌بندی مؤلفه‌های شناسایی شده استفاده گردید (جداول ۲، ۳ و ۴). کدگذاری با استفاده از مطالعات قبلی و نظر متخصصان انجام شد. مدل پژوهش نیز بر اساس روابط شناسایی شده به صورت یک چارچوب سیستمی مفهومی ترسیم گردید. تحلیل یافته‌ها از طریق روش‌های چارچوب‌بندی و کدگذاری مفهومی بر مبنای تحلیل سیستماتیک صورت گرفت. به منظور افزایش اطمینان از کیفیت و دقت کدگذاری انجام شده از روش توافق بین دو کدگذار بر اساس ضریب کاپای کوهن استفاده گردید. بر اساس محاسبه ضریب کاپا حدود  $0/80$  با معناداری  $0/001$  به دست آمد که بیانگر مطلوب بودن ضریب کاپا برای این پژوهش است.

### یافته‌های پژوهش

بر اساس تحلیل یافته‌های پژوهش، الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کشور چارچوب‌بندی گردید و مشخصات مربوط به منظرهای چارچوب و ابعاد و مؤلفه‌های آنها گزارش گردید (جداول ۲، ۳ و ۴).





جدول ۲- نمونه‌ای از کدگذاری اولیه مصاحبه

متن مصاحبه	استخراج کدهای اولیه (خام)
<p>ارزیابی کیفیت شامل دو بخش ارزیابی درونی و بیرونی است. ارزیابی درونی، همان ارزیابی است که خودمان از خودمان انجام می‌دهیم یا همان خودارزیابی است. ارزیابی بیرونی را افراد دیگر و نهادهای اجتماعی از افراد مختلف انجام می‌دهند.</p> <p>برای ارزشیابی آموزشی مدل سیپ را استفاده کنید. برای ارزشیابی آموزشی باید چهار مورد اینپوت، پروسه، پروداکت (محصولات) و کانتکست (بستر و زمینه (شرایط اقتصادی، سیستم حمل و نقل، امکانات و نگرش دانش‌آموزان به‌عنوان بستر))، به نظر بنده امکانات به‌عنوان بستر می‌توانند باشد و برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند بر روی این بستر سوار شود. همچنین اگر بخواهیم وزن بگیریم، بیشترین تأثیر بر فرایند را امکانات می‌گذارد. همچنین به نظر بنده، مدرس، فراگیر و بقیه موارد جزو برنامه آموزشی قرار می‌گیرند.</p> <p>در جهت اجرای برنامه درسی ما سه ضلع اصلی معلم، دانش‌آموز و برنامه را داریم؛ که در مورد دانش‌آموزان می‌توانیم با برنامه‌ریزی درست همچون سواد حرکتی و برنامه‌های حرکتی بنیادین، کنترل کیفیت را انجام دهیم زیرا دانش‌آموزان جز فرایند هستند.</p> <p>محیط یادگیری یعنی آن روابط عاطفی و اجتماعی که در میان معلمان و دانش‌آموزان قرار دارد؛ و چیزی که خیلی همه است همان جو یادگیری و یا جو انگیزی است.</p> <p>برونداها (شامل نتایج (دستاوردها آنی و لحظه‌ای) و پیامدها (دستاوردهای طولانی‌مدت))</p> <p>در درون داد باید برای کیفیت سیستم آموزشی برنامه‌ریزی کنیم در برنامه‌ریزی هم باید اهداف درست، منابع درست و فرصت‌های درست را مد نظر قرار دهیم.</p> <p>به نظر بنده اساسی‌ترین مشکل سیستم آموزش تربیت‌بدنی در مدارس، کنترل کیفیت سیستم آموزشی است؛ یعنی در زمان برنامه‌ریزی، این بخش (کنترل کیفیت سیستم آموزشی) خیلی تأثیرگذار است.</p> <p>نتایج فردی و سازمانی (برای ارتقا سازمان است که در مدارس نداریم)، الگوی کیفیت.</p> <p>به نظر بنده دانش‌آموزی می‌تواند از کیفیت لازم برخوردار باشد که پس از اتمام دوره تحصیلی در یک رشته ورزشی انفرادی و یک رشته تیمی دارای مهارت لازم باشد. همچنین در شاخص‌های ورودی باید کف استاندارد یا حداقل استاندارد را در ورزش مدارس در جهت کیفیت آموزش مد نظر قرار داد.</p> <p>عدم وجود برنامه ملی تربیت‌بدنی و ورزش و کتابی در این زمینه در مدارس تدریس نمی‌شود. به همین خاطر به نظر بنده برای این که درس تربیت‌بدنی و ورزش استاندارد شود، باید مدارس کشور را با توجه به امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به سه بخش برخوردار، نیمه برخوردار و محروم تقسیم کنیم.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ ارزیابی کیفیت درونی (خودارزیابی)</li> <li>■ ارزیابی بیرونی (توسط افراد دیگر و نهادهای اجتماعی)</li> <li>■ میزان در نظر گرفتن ورودی‌ها (اینپوت) در ارزشیابی آموزشی</li> <li>■ میزان در نظر گرفتن پروسه (فرایند) در ارزشیابی آموزشی</li> <li>■ میزان در نظر گرفتن محصولات (پروداکت) در ارزشیابی آموزشی</li> <li>■ میزان در نظر گرفتن بستر و زمینه (کانتکست، مانند شرایط اقتصادی، سیستم حمل و نقل، امکانات و نگرش دانش‌آموزان به‌عنوان بستر)</li> <li>■ میزان استفاده از امکانات به‌عنوان بستر کیفیت آموزشی</li> <li>■ نحوه برنامه‌ریزی آموزشی در بستر امکانات</li> <li>■ میزان تأثیر امکانات بر فرایند برنامه آموزشی</li> <li>■ نحوه ارتباط بین اجزای آموزشی (مدرس، فراگیر و بقیه موارد)</li> <li>■ نحوه استفاده از سه ضلع اصلی معلم، دانش‌آموز و برنامه در اجرای برنامه درسی</li> <li>■ میزان اجرای برنامه‌های سواد حرکتی و حرکات بنیادین در جهت کنترل کیفیت</li> <li>■ نحوه تعاملات در محیط یادگیری</li> <li>■ وجود روابط عاطفی و اجتماعی که در میان معلمان و دانش‌آموزان</li> <li>■ وجود یک جو یادگیری و یا جو انگیزی در محیط کلاس</li> <li>■ برونداها (میزان دستیابی به نتایج آنی و لحظه‌ای)</li> <li>■ برونداها (میزان دستیابی به پیامدهای طولانی‌مدت)</li> <li>■ وجود برنامه‌های مدون در راستای کیفیت‌بخشی سیستم آموزشی</li> <li>■ مد نظر قرار دادن اهداف، منابع و فرصت‌های درست در برنامه‌ریزی آموزشی</li> <li>■ ضعف در کنترل کیفیت سیستم آموزشی</li> <li>■ میزان اثر کنترل کیفیت سیستم آموزشی در زمان برنامه‌ریزی</li> <li>■ وجود شاخص‌ها و استانداردهای لازم جهت ارزیابی کیفیت آموزشی (توانایی دانش‌آموز در اجرای مهارت‌های ورزشی و ...)</li> <li>■ در نظر گرفتن شاخص‌های ورودی با توجه به حداقل استاندارد</li> <li>■ عدم وجود برنامه ملی تربیت‌بدنی و ورزش</li> <li>■ ارزیابی کیفیت آموزش درس تربیت‌بدنی با توجه به میزان امکانات مدارس (سخت‌افزاری و نرم‌افزاری)</li> <li>■ ارزیابی کیفیت آموزش درس تربیت‌بدنی با توجه به میزان دسترسی به امکانات (برخوردار، نیمه برخوردار و محروم)</li> </ul>

## جدول ۳- کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی به مقولات

مقوله	کدهای مفهومی	کدهای ثانویه
بهره‌گیری از امکانات ورزشی	معیارها و روش‌های ارزشیابی	ارزیابی کیفیت درونی (خودارزیابی) ارزیابی بیرونی (توسط افراد دیگر و نهادهای اجتماعی) میزان در نظر گرفتن پروسه (فرایند) در ارزشیابی آموزشی ارزیابی کیفیت آموزش درس تربیت‌بدنی با توجه به میزان امکانات مدارس (سخت-افزاری و نرم‌افزاری) میزان در نظر گرفتن محصولات (پروداکت) در ارزشیابی آموزشی وجود شاخص‌ها و استانداردهای لازم جهت ارزیابی کیفیت آموزشی (توانایی دانش‌آموز در اجرای مهارت‌های ورزشی و ...)
	منابع و امکانات	میزان در نظر گرفتن بستر و زمینه (کانتکست، مانند شرایط اقتصادی، سیستم حمل و نقل، امکانات و نگرش دانش‌آموزان به‌عنوان بستر) ارزیابی کیفیت آموزش درس تربیت‌بدنی با توجه به میزان دسترسی به امکانات (برخوردار، نیمه برخوردار و محروم) میزان استفاده از امکانات به‌عنوان بستر کیفیت آموزشی نحوه برنامه‌ریزی آموزشی در بستر امکانات میزان تأثیر امکانات بر فرایند برنامه آموزشی مد نظر قرار دادن اهداف، منابع و فرصت‌های درست در برنامه‌ریزی آموزشی
	کیفیت محیط آموزشی	نحوه ارتباط بین اجزای آموزشی (مدرس، فراگیر و بقیه موارد) نحوه تعاملات در محیط یادگیری وجود روابط عاطفی و اجتماعی که در میان معلمان و دانش‌آموزان در نظر گرفتن شاخص‌های ورودی با توجه به حداقل استاندارد وجود یک جو یادگیری و یا جو انگیزشی در محیط کلاس
	کیفیت برنامه آموزشی	نحوه استفاده از سه ضلع اصلی معلم، دانش‌آموز و برنامه در اجرای برنامه درسی میزان اجرای برنامه‌های سواد حرکتی و حرکات بنیادین در جهت کنترل کیفیت وجود برنامه‌های مدون در راستای کیفیت‌بخشی سیستم آموزشی میزان اثر کنترل کیفیت سیستم آموزشی در زمان برنامه‌ریزی عدم وجود برنامه ملی تربیت‌بدنی و ورزش
	نتایج و پیامدها	بروندادها (میزان دستیابی به نتایج آنی و لحظه‌ای) بروندادها (میزان دستیابی به پیامدهای طولانی‌مدت)

جدول ۴- چارچوب‌بندی و کدگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده در منابع و مصاحبه‌ها

کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۳ (منظر)	حوزه
کیفیت‌بخشی و افزایش اثربخشی ساعات درس تربیت‌بدنی و ارتقای سطح سواد حرکتی دانش‌آموزان مدرسه محور کردن و عمومیت بخشیدن به فعالیت‌های فوق‌برنامه در راستای تحقق بخشیدن به اهداف درس تربیت‌بدنی توانمندسازی و بهسازی منابع انسانی در راستای تحقق بخشیدن به چشم‌انداز ارتقای جایگاه تربیت‌بدنی در نظام ارزشیابی کلیه سطوح آموزش و پرورش طراحی و توسعه نظام مدیریت عملکرد تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی استانداردسازی، اعتباربخشی و توسعه اماکن و تجهیزات ورزشی، منطبق با نیازهای برنامه درسی ظرفیت‌سازی و تنوع‌بخشی به بنیادهای مالی، بازاریابی و درآمدزایی با مشارکت خانواده‌ها، سازمان‌های دولتی نهادهای عمومی و بخش خصوصی طراحی و استقرار نظام شناسایی، انتخاب و توانمندسازی دانش‌آموزان استقرار و تحکیم بنیادهای حقوقی، مالی، تشکیلاتی و اداری فدراسیون ورزش دانش‌آموزی دوره‌های دبستان دوره متوسطه اول دوره متوسطه دوم هدف آموزشی به صورت بسیار دقیق مشخص می‌شود تا بتوان میزان پیشرفت و نتیجه آموزش را دقیقاً ارزشیابی کرد	سطح ملی	استراتژی تربیتی	برنامه‌ریزی کیفیت آموزش
		اهداف	
	سطح دوره‌های رسمی آموزش و پرورش سطح درسی	عملیاتی	

## ادامه جدول ۴- چارچوب‌بندی و کدگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده در منابع و مصاحبه‌ها

حوزه	کد ۳ (منظر)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۱ (مؤلفه‌ها)
دانش‌آموزی کیفیت آموزش	۳	منابع انسانی	ارتقا انگیزه و منزلت حرفه‌ای فرهنگیان توسعه پژوهش، خلاقیت، نوآوری و ایده پردازی سرمایه انسانی افزایش انگیزه منابع انسانی مؤثر بر اجرای اثربخش درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی ارتقا کیفیت نظام تربیت معلم و افزایش مستمر شایستگی‌ها و توانمندی‌های علمی، حرفه‌ای و تربیتی فرهنگیان ارتقا سلامت جسمی و روحی معلمان و دانش‌آموزان و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی. توسعه دوره‌های بازآموزی منابع انسانی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین ارتقا نقش و افزایش مشارکت خانواده در تعلیم و تربیت با تأکید بر افزایش اختیارات انجمن اولیاء و مربیان
		منابع مادی و تجهیزاتی	ایجاد همسویی و هم‌افزایی تعلیم و تربیت غیر رسمی با آموزش و پرورش رسمی تجلیل از معلمان، مدیران و مسئولین مؤثر و تلاشگر در زمینه اجرای اثربخش درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی و ارائه گزارش ارتقا سطح علمی و تخصصی نیروی انسانی مرتبط با اجرای درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی در مدارس برگزاری دوره‌های آموزشی توانمند سازی، ویژه مدیران و معاونان مدرسه، معلمان تربیت‌بدنی، آموزگاران آموزشی، ویژه والدین دانش‌آموزان، مدیران مرتبط با تربیت‌بدنی (مدیران مجموعه‌های ورزشی، کارشناسان، کارشناس مسئولان، روسای ادارات و معاونین تربیت‌بدنی و سلامت) نوسازی، مقاوم‌سازی و ایمن‌سازی واحدهای آموزشی، پرورشی و ورزشی استانداردسازی و متناسب‌سازی فضا و تجهیزات واحدهای آموزشی، پرورشی و ورزشی فرهنگ‌سازی در تعمیر، بهسازی، حفظ و نگهداشت مدارس و سایر محیط‌های یادگیری تربیتی طراحی، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی با نیازهای ویژه و تفاوت‌های جنسیتی و سنی دانش‌آموزان بهبود وضعیت زیرساخت‌های لازم برای اجرای درس تربیت‌بدنی انجام کلیه امور مربوط به ایمن‌سازی و خط‌کشی اماکن و فضاهای ورزشی داخل و خارج مدرسه منطبق با شیوه‌نامه ایمن‌سازی ایجاد بستر مناسب برای اجرای مطلوب درس تربیت‌بدنی با اولویت مدارس دخترانه و ابتدایی و کم برخوردار از قبیل کف‌پوش، چمن، ایجاد فضای ورزشی و ... تبدیل یک مکان کم یا بلااستفاده برای اجرای ساعت درس تربیت‌بدنی و فوق‌برنامه حفظ، نگهداری، مرمت و بازسازی و انجام تعمیرات اساسی اماکن، فضا و تجهیزات ورزشی با اولویت مدارس تهیه تجهیزات آموزشی، ورزشی منطبق با نیازهای مدارس با توجه به کتب راهنمای درس تربیت‌بدنی و در اولویت بعدی فوق‌برنامه ورزشی

ادامه جدول ۴- چارچوب‌بندی و کدگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده در منابع و مصاحبه‌ها

حوزه	کد ۳ (منظر)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۱ (مؤلفه‌ها)
برنامه‌ریزی کیفیت آموزش	منابع اطلاعاتی	میزان استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در جهت بهبود آموزش کیفیت منابع اطلاعاتی نیازسنجی در زمینه پژوهش‌های مرتبط با کیفیت‌بخشی به درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی	میزان استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در جهت بهبود آموزش کیفیت منابع اطلاعاتی نیازسنجی در زمینه پژوهش‌های مرتبط با کیفیت‌بخشی به درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی
	منابع مالی	میزان استفاده از منابع مالی در جهت توسعه ورزش مدارس میزان بودجه تعیین شده در زمینه توسعه ورزش در مدارس جلب مشارکت سایر نهادها و ترجمان‌ها و بهره‌مندی از ظرفیت بخش خصوصی در اجرا و توسعه برنامه‌های ورزش دانش‌آموزی انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با سایر ارگان‌ها	میزان استفاده از منابع مالی در جهت توسعه ورزش مدارس میزان بودجه تعیین شده در زمینه توسعه ورزش در مدارس جلب مشارکت سایر نهادها و ترجمان‌ها و بهره‌مندی از ظرفیت بخش خصوصی در اجرا و توسعه برنامه‌های ورزش دانش‌آموزی انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با سایر ارگان‌ها
برنامه‌ریزی کیفیت آموزش	سازمان‌های غیر ورزشی	تأکید اسناد بالادستی و راهبردی اعم از سند تحول، سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم، برنامه درس ملی و ... درباره تربیت‌بدنی و ورزش وجود گسترده مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی در حوزه تربیت‌بدنی و ورزش وجود شبکه گسترده مدارس در اقصی نقاط کشور اعتماد بالای جامعه به معلمان و مدارس کشور نگرش مثبت خانواده‌ها و انجمن اولیا و مربیان نسبت به تأثیر ورزش بر سلامت جسمانی و روانی کودکان وجود ردیف بودجه مستقل برای تربیت‌بدنی و سلامت دانش‌آموزان در بودجه کشور وجود نیروهای متخصص اعم از معلمان، مربیان، کارشناسان، داوران و ... در کلیه مناطق وجود برنامه و محتوای درس تربیت‌بدنی برای کلیه مناطق کشور جذابیت فعالیت‌های تربیت‌بدنی مدارس در میان دانش‌آموزان وجود معاونت تربیت‌بدنی و سلامت در آموزش و پرورش برخورداداری از نیروی انسانی متخصص افزایش مدارس تخصصی تربیت‌بدنی باور مدیران و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به اهمیت توسعه تربیت‌بدنی و ورزش وجود دانش‌آموزان علاقه‌مند به تربیت‌بدنی توجه و تأکید دین اسلام به ورزش و تندرستی قوانین موجود در حمایت از ورزش دانش‌آموزی در برنامه پنجم توسعه کشور و سند تحول بنیادین	تأکید اسناد بالادستی و راهبردی اعم از سند تحول، سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم، برنامه درس ملی و ... درباره تربیت‌بدنی و ورزش وجود گسترده مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی در حوزه تربیت‌بدنی و ورزش وجود شبکه گسترده مدارس در اقصی نقاط کشور اعتماد بالای جامعه به معلمان و مدارس کشور نگرش مثبت خانواده‌ها و انجمن اولیا و مربیان نسبت به تأثیر ورزش بر سلامت جسمانی و روانی کودکان وجود ردیف بودجه مستقل برای تربیت‌بدنی و سلامت دانش‌آموزان در بودجه کشور وجود نیروهای متخصص اعم از معلمان، مربیان، کارشناسان، داوران و ... در کلیه مناطق وجود برنامه و محتوای درس تربیت‌بدنی برای کلیه مناطق کشور جذابیت فعالیت‌های تربیت‌بدنی مدارس در میان دانش‌آموزان وجود معاونت تربیت‌بدنی و سلامت در آموزش و پرورش برخورداداری از نیروی انسانی متخصص افزایش مدارس تخصصی تربیت‌بدنی باور مدیران و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به اهمیت توسعه تربیت‌بدنی و ورزش وجود دانش‌آموزان علاقه‌مند به تربیت‌بدنی توجه و تأکید دین اسلام به ورزش و تندرستی قوانین موجود در حمایت از ورزش دانش‌آموزی در برنامه پنجم توسعه کشور و سند تحول بنیادین

## ادامه جدول ۴- چارچوب‌بندی و کدگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده در منابع و مصاحبه‌ها

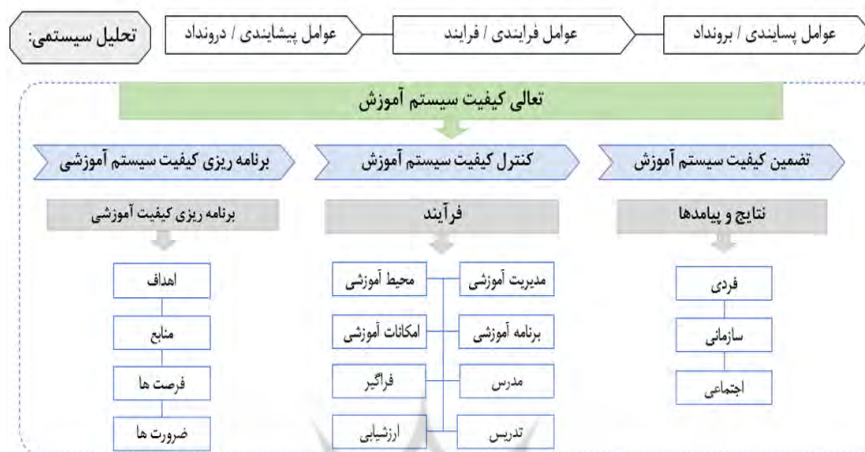
حوزه	کد ۳ (منظر)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۱ (مؤلفه‌ها)
بهره‌مندی کیفیت آموزش	نیروی انسانی	سازمان‌های ورزشی	وجود فضاها و اماکن ورزشی آموزش و پرورش در استان‌ها و شهرستان‌های کشور
			میزان توسعه روابط با فدراسیون‌ها ایجاد روابط با هیئت‌های ورزشی میزان همکاری با کمیته ملی المپیک نگرش دولت به ورزش توجه خانواده به ورزش
فرایند	کیفیت محیط آموزشی	کیفیت مدیریت آموزش	ارتقا نقش و افزایش مشارکت خانواده در تعلیم و تربیت با تأکید بر افزایش اختیارات انجمن اولیاء و مربیان
			حمایت خانواده در زمینه پرورش دانش‌آموزان در زمینه تربیت‌بدنی و ورزش
فرایند	کیفیت محیط آموزشی	کیفیت مدیریت آموزش	توجه مدارس به مقوله کیفیت‌بخشی آموزشی نگرش آموزش و پرورش به ورزش رهبری و هدایت مستمر معلمان و نیروهای جوان خاتمه مناسب فرایند آموزش
			آموزش گام به گام به محتوای درس‌ها میزان کنترل و نظارت آموزشی در مدارس نسبت مناسب دانش آموز به معلم پیشرفت دانش‌آموزان نسبت به اهداف مدرسه ثبت و ضبط فرهنگ و جو یادگیری در مدارس فضای فیزیکی مناسب، تجهیزات آموزش کافی
فرایند	کیفیت برنامه آموزشی	کیفیت مدیریت آموزش	استفاده مناسب از رنگ‌ها، بافت‌ها و الگوهای جذاب برای پوشش کف و دیوارها وجود اهداف آموزشی و سرفصل‌های درسی قرارگیری محتوای آموزشی در راستای استانداردهای محلی، استانی و کشوری
			ایجاد تقویم آموزشی مناسب در سرتاسر مدارس ثبت سوابق پیشرفت دانش‌آموز در سیستم فیلم‌های آموزشی، بازدید از اماکن ورزشی، توجه جدی به بانک جایزه در مدرسه، تشویق به موقع دانش‌آموزان برتر ورزشی و زدن عکس آنها در تابلو به منظور تشویق خود فرد و دیگر دانش‌آموزان وجود تجهیزات و وسایل مدرن با استانداردهای جهانی در مدارس استفاده از امکانات متناسب با سن دانش‌آموزان بهره‌گیری از تجهیزات ورزشی با کیفیت با توجه به ویژگی‌های جسمانی دانش‌آموزان

ادامه جدول ۴- چارچوب‌بندی و کدگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده در منابع و مصاحبه‌ها

حوزه	کد ۳ (منظر)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۱ (مؤلفه‌ها)
کیفیت آموزش	کیفیت مشارکت فراگیر	کیفیت تدریس	میزان تجربه و تحصیلات، مسئولیت و تعهدپذیری، حقوق و دستمزد دریافتی
			توانایی معلمان ورزش در اجرای مهارت‌های ورزشی
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	میزان آشنایی معلمان از قوانین جدید در رشته‌های مختلف ورزشی
			درک تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان
کیفیت آموزش	کیفیت مشارکت فراگیر	کیفیت تدریس	توانایی‌ها و استعدادها ذاتی، شرایط محیطی، شرایط اقتصادی و اجتماعی
			وجود درک متقابل دانش‌آموزان از قوانین کلاس، انتظارات رفتاری و معمول
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	میزان مشارکت دانش‌آموزان
			استفاده از روش‌های متنوع در تدریس
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	میزان خلاقیت در اجرای الگوی تدریس
			وجود محتوای آموزشی متنوع
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	وجود نرم‌های ارزیابی رسمی و غیررسمی
			استفاده از استراتژی‌ها و ابزارهای ارزیابی چندگانه برای سنجش یادگیری
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	استفاده از شاخص‌های متنوع ارزشیابی
			استفاده از انواع آزمون‌های ارزیابی
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	ارتقا سطح آمادگی جسمانی مرتبط با سلامت و حرکت دانش‌آموزان
			دستیابی به نتایج آنی و لحظه‌ای
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	دستیابی به پیامدهای طولانی‌مدت
			ارتقا جایگاه درس تربیت‌بدنی در مدارس
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	ارتقا سطح شادی و نشاط در مدارس
			بهبود زیرساخت‌های لازم برای اجرای درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	شناسایی و هدایت و پرورش استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان
			بهبود عملکرد و ارتقای بهره‌وری در سطوح سازمان، مدیران و کارکنان
کیفیت آموزش	کیفیت تدریس	کیفیت تدریس	سبک زندگی سالم دانش‌آموزان، اولیا مدارس و اولیا دانش‌آموزان
			دستیابی به جامعه‌ای با ساختار بدنی سالم و عاری از ناهنجاری‌های عضلانی-اسکلتی

با توجه به چارچوب مفهومی تحقیق حاضر شامل سه بخش اصلی ورودی، فرایند و پیامد است. هرکدام از این بخش‌ها داری ابعاد مختص به خودند. بخش ورودی سیستم شامل برنامه‌ریزی کیفیت آموزشی (اهداف، منابع، فرصت‌ها و ضرورت‌ها است)، بخش فرایند شامل کیفیت مدیریت آموزش، کیفیت محیط آموزشی، کیفیت برنامه آموزشی، کیفیت امکانات آموزشی، کیفیت مدرس در فرایند تدریس، کیفیت مشارکت فراگیر، کیفیت تدریس و ارزشیابی مبتنی بر کیفیت است. در نهایت پیامدهای تضمین کیفیت در آموزش تربیت‌بدنی و ورزش شامل پیامدهای فردی، سازمانی و اجتماعی است. تحلیل بخش‌های مدل پژوهش در سیستم تضمین کیفیت درس

تربیت بدنی و ورزش یک ماهیت فرایندی دارد و جهت اثرگذاری بین عوامل و برآیند تعامل بین متغیرهای به صورت شکل زیر مشخص شده است.



شکل ۱- چارچوب مفهومی پژوهش

## بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش شناسایی ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش در مدارس کشور بود. بررسی نسبتاً جامع از همه ابعاد و فرایندهای موجود از نوآوری‌های این پژوهش در تضمین کیفیت درس تربیت بدنی و ورزش است. در این پژوهش به شناسایی و تبیین یک چارچوب علمی و مبتنی بر داده‌های کیفی اقدام شد. در همین راستا مؤلفه‌های حاصل از پیمایش کیفی در قالب سه بخش اصلی ورودی، فرایند و پیامد بود.

بخش ورودی سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش در مدارس شامل برنامه‌ریزی کیفیت آموزشی است. از دیدگاه افراد شرکت‌کننده در تحقیق حاضر برنامه‌ریزی کیفیت آموزش تربیت بدنی و ورزش نیز خود مشتمل بر چهار بخش فرعی: اهداف، منابع، فرصت‌ها و ضرورت‌ها است. در این زمینه از افراد مصاحبه شونده این سؤال شد که اهداف برنامه‌ریزی کیفیت آموزش تربیت بدنی و ورزش مشتمل بر چه مواردی است؟ از دید متخصصان اهداف تربیت بدنی خود مشتمل بر دو بعد اصلی استراتژیک یا ملی و عملیاتی است. در این زمینه کوموروسکا (۲۰۱۷) به مطالعه و بررسی تضمین کیفیت در آموزش معلمان پرداخت و نشان داد تلاش برای ایجاد برنامه‌های آموزش عمومی معلم همه‌منظوره به نظر می‌رسد و نه تنها غیر واقعی، بلکه حتی از نظر توانایی تجزیه و تحلیل نیازهای حرفه‌ای در آینده و خودمختاری در توسعه خود، غیرممکن است. با این حال، طراحی یک برنامه آموزشی واقع‌بینانه برای معلمان قبل از شروع کلاس‌های مدارس و آموزش مناسب برای معلمانی که در زمینه چندزبانه کار می‌کنند یا گروه‌هایی از نیازهای آموزشی خاص را آموزش می‌دهد بسیار ضروری است. از این‌رو افراد مشارکت‌کننده در تحقیق اذعان داشتند برای کیفیت‌بخشی به اهداف تربیت بدنی در سطح ملی و به صورت استراتژیک می‌توان از طریق



کیفیت‌بخشی و افزایش ساعات درس تربیت‌بدنی و ارتقای سطح سواد حرکتی دانش‌آموزان، مدرسه محور کردن و عمومیت بخشیدن به فعالیت‌های فوق‌برنامه در راستای تحقق بخشیدن به اهداف درس تربیت‌بدنی، طراحی و توسعه نظام مدیریت عملکرد تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی، توسعه اماکن و تجهیزات ورزشی، طراحی و استقرار نظام شناسایی، انتخاب و توانمندسازی دانش‌آموزان و استقرار و تحکیم بنیادهای حقوقی، مالی، تشکیلاتی و اداری فدراسیون ورزش دانش‌آموزی به اهداف مورد نظر دست یافت. به طوری که وافا و ابراهیم (۲۰۱۷) گزارش کردند چارچوب کیفیت مبتنی بر سیستم برای آموزش مهارت‌های پیشرفته در مدارس می‌تواند منعکس‌کننده ارزش شاخص‌های کیفی آموزشی با مشارکت بخش‌های مختلف باشد. در نتیجه موفقیت برنامه آموزشی را تضمین کند. در بخش دیگر مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند که در جهت عملیاتی کردن برنامه‌های راهبردی باید این برنامه‌ها را در سطح دوره‌های رسمی آموزش و پرورش و سطح درسی بست و گسترش داد. به طوری که اهداف برنامه آموزشی به صورت بسیار دقیق مشخص می‌شود تا بتوان میزان پیشرفت و نتیجه آموزش را دقیقاً ارزشیابی کرد. همچنین مصاحبه‌شوندگان بیان کردند در جهت اجرای برنامه کیفیت‌بخشی در تربیت‌بدنی و ورزش باید از منابع انسانی، مادی و تجهیزاتی، اطلاعاتی و مالی در جهت اجرای اهداف استراتژیک و عملیاتی اقدام نمایند. در این زمینه هو (۲۰۱۱) در مطالعه الگوی آموزش تربیت‌بدنی، توسعه یکپارچه دانش، اعتقاد و تمرین نشان داد تمام جنبه‌های محتوای آموزش، روش‌های تدریس، استراتژی‌های پیاده‌سازی، آموزش معلمان، کنترل کیفیت، آموزش و ارزیابی برای اجرای سلامت روان در آموزش جسمانی اهمیت دارند. از این‌رو در جهت کیفیت‌بخشی نظام آموزشی منابع انسانی می‌توان از طریق توسعه پژوهش، خلاقیت، نوآوری و ایده پردازی سرمایه انسانی، افزایش انگیزه منابع انسانی مؤثر بر اجرای اثربخش درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی ارتقا کیفیت نظام تربیت معلم و افزایش مستمر شایستگی‌ها و توانمندی‌های علمی، حرفه‌ای و تربیتی فرهنگیان، ارتقاء سلامت جسمی و روحی معلمان و دانش‌آموزان و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، توسعه دوره‌های بازآموزی منابع انسانی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، ایجاد همسویی و هم‌افزایی تعلیم و تربیت غیر رسمی با آموزش و پرورش رسمی، تجلیل از معلمان، مدیران و مسئولین مؤثر و تلاشگر در زمینه اجرای اثربخش درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی و ارائه گزارش و برگزاری دوره‌های آموزشی توانمند سازی، ویژه معلمان تربیت‌بدنی اقدام نمایند. در این زمینه میچل و چاپمن (۲۰۰۸) اعتماد دانش‌آموزان به معلمان را یک عنصر ایجاد انگیزه برای یادگیری دانستند. بنابراین در صورتی که معلمان از علم و دانش لازم برخوردار باشند می‌توانند باعث جلب توجه دانش‌آموزان شده و در نتیجه دانش‌آموزان با اشتیاق بیشتری به اجرای آموزش‌های مربوطه توجه نمایند و در نتیجه کیفیت برنامه و اجرای آن بالا می‌رود. اما نباید از جنبه‌های مادی و تجهیزاتی و مالی در جهت تضمین کیفیت آموزش تربیت‌بدنی و ورزش غافل شد. به طوری که مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند در جهت تضمین کیفیت آموزش درس

تربیت‌بدنی در مدارس از طریق منابع مادی و تجهیزاتی و مالی باید مواردی همچون نوسازی، مقاوم‌سازی و ایمن‌سازی، استانداردسازی و متناسب‌سازی فضا و تجهیزات واحدهای آموزشی و ورزشی، طراحی، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی با نیازهای ویژه و تفاوت‌های جنسیتی و سنی دانش‌آموزان، حفظ، نگهداری، مرمت و بازسازی و انجام تعمیرات اساسی اماکن، فضا و تجهیزات ورزشی با الویت مدارس و تهیه تجهیزات آموزشی و ورزشی منطبق با نیازهای مدارس توسعه ارتباطات رسانه‌ای به منظور فرهنگ‌سازی و جلب حمایت جامعه و تشکیل پرونده ورزشی برای دانش‌آموزان اقدام نمایند. در این زمینه و افا و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه استانداردهای تضمین کیفیت برنامه‌ریزی درسی، سفارش و مدیریت تجهیزات و ارزیابی روش‌های تربیت‌بدنی در کشور کویت نشان دادند معلمان بیشتر تحت تأثیر درس‌های روزانه، برنامه‌ریزی و مدیریت تجهیزات و ارزیابی رویه‌های دانشجویان معلول نسبت به والدین و دانش‌آموزان معلول قرار دارند. در این مطالعه توصیه شده است خدمات مورد نیاز برای دانش‌آموزان معلول فراهم شود تا نیازهای منحصر به فرد خود را برآورده سازند. شیخ و همکاران<sup>۱</sup> (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان دادند هنگامی که استانداردهای مورد نیاز به طور مناسب اجرا می‌شوند، کیفیت آموزش عالی در آموزش و پرورش شهر جاشور را می‌توان به شدت افزایش داد. در بخش سوم ورودی‌های سیستم تضمین کیفیت آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس، فرصت‌ها قرار دارند تا از این طریق بتوانند با توجه به فرصت‌های محیطی چه از طریق سازمان‌های غیر ورزشی و سازمان‌های ورزشی در جهت کیفیت‌بخشی آموزش تربیت‌بدنی و ورزش گام بردارند. از این‌رو مصاحبه‌شوندگان اعتقاد داشتند استفاده از فرصت‌هایی همچون وجود اسناد بالادستی و راهبردی اعم از سند تحول، سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم، برنامه درس ملی و ... درباره تربیت‌بدنی و ورزش وجود گسترده مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی در حوزه تربیت‌بدنی و ورزش، نگرش مثبت خانواده‌ها و انجمن اولیا و مربیان نسبت به تأثیر ورزش بر سلامت جسمانی و روانی کودکان، وجود ردیف بودجه مستقل برای تربیت‌بدنی و سلامت دانش‌آموزان در بودجه کشور، وجود نیروهای متخصص اعم از معلمان، مربیان، کارشناسان، داوران و ... در کلیه مناطق، وجود برنامه و محتوای درس تربیت‌بدنی برای کلیه مناطق کشور، جذابیت فعالیت‌های تربیت‌بدنی مدارس در میان دانش‌آموزان، وجود معاونت تربیت‌بدنی و سلامت در آموزش و پرورش، برخورداری از نیروی انسانی متخصص، افزایش مدارس تخصصی تربیت‌بدنی، باور مثبت مدیران و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به اهمیت توسعه تربیت‌بدنی و ورزش، توجه و تأکید دین اسلام به ورزش و تندرستی، قوانین موجود در حمایت از ورزش دانش‌آموزی در برنامه پنجم توسعه کشور و سند تحول بنیادین، وجود فضاها و اماکن ورزشی آموزش و پرورش در استان‌ها و شهرستان‌های کشور می‌تواند در جهت بهبود کیفیت برنامه آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کمک کند. در نهایت ضرورت‌های مختلفی برای بهبود تضمین کیفیت آموزش تربیت‌بدنی و ورزش وجود دارد

که از آن جمله می‌توان به نگرش دولت به ورزش، توجه خانواده به ورزش، ارتقاء نقش و افزایش مشارکت خانواده در تعلیم و تربیت با تأکید بر افزایش اختیارات انجمن اولیاء و مربیان، حمایت خانواده در زمینه پرورش دانش‌آموزان در زمینه تربیت‌بدنی و ورزش توجه مدارس به مقوله کیفیت‌بخشی آموزشی و نگرش آموزش و پرورش به ورزش نام برد.

افراد مشارکت‌کننده در تحقیق اذعان کردند بخش فرایند تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس شامل کیفیت مدیریت آموزش، کیفیت محیط آموزشی، کیفیت برنامه آموزشی، کیفیت امکانات آموزشی، کیفیت مدرس در فرایند تدریس، کیفیت مشارکت فراگیر، کیفیت تدریس و ارزشیابی مبتنی بر کیفیت است. از این‌رو می‌توان با توجه به مصاحبه‌های انجام گرفته گفت در جهت بهبود کیفیت مدیریت آموزش می‌توان از طریق رهبری و هدایت مستمر معلمان و نیروهای جوان، میزان کنترل و نظارت آموزشی در مدارس، نسبت مناسب دانش‌آموز به معلم و پیشرفت دانش‌آموزان نسبت به اهداف مدرسه اقدام نمود. همچنین در جهت کیفیت محیط آموزشی آکالو<sup>۱</sup> (۲۰۱۴) نشان داد سیستم‌های تضمین کیفیت خارجی و داخلی در آموزش عالی اتیوپی، بسیار مورد نیاز هستند. در این زمینه نیز افراد شرکت‌کننده در تحقیق اذعان کردند در جهت کیفیت‌بخشی به محیط آموزشی باید از فضاهایی فیزیکی مناسب، تجهیزات آموزشی کافی، رنگ‌ها، بافت‌ها و الگوهای جذاب برای پوشش کف و دیوارها استفاده نمود. در بخش دیگری افراد شرکت‌کننده در تحقیق حاضر اعتقاد داشتند در جهت بهبود کیفیت برنامه آموزشی می‌توان از طریق بازطراحی اهداف آموزشی و سرفصل‌های درسی، قرار دادن محتوای آموزشی در راستای استانداردهای محلی، استانی و کشوری، ایجاد تقویم آموزشی مناسب در سرتاسر مدارس، ثبت سوابق پیشرفت دانش‌آموز در سیستم استفاده نمود. در این زمینه محمدی (۲۰۰۸) گزارش نمود کیفیت برنامه آموزشی باید در اولویت اول نظام آموزشی باشد و در جهت بهبود و ارتقای آن تلاش کرد و این امر میسر نخواهد شد مگر این‌که یک نظام کارآمد ارزیابی در جهت حصول تضمین کیفیت ایجاد و استقرار یابد. از طرفی برای این‌که برنامه آموزشی با کیفیت لازم اجرا شود؛ نیازمند امکانات آموزشی با کیفیت دارد. چنان‌که مصاحبه‌شوندگان اذعان نمودند جهت بهبود کیفیت امکانات آموزشی باید از تجهیزات و وسایل مدرن با استانداردهای جهانی، امکانات متناسب با سن دانش‌آموزان و بهره‌گیری از تجهیزات ورزشی با کیفیت با توجه به ویژگی‌های جسمانی دانش‌آموزان استفاده نمود. اما بدون وجود یک مدرس خوب که از مهارت‌های لازم برخوردار باشد تضمین کیفیت آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس بی‌اثر خواهد بود. بنابراین با توجه به دارا بودن امکانات با کیفیت و استفاده از یک برنامه آموزشی با کیفیت و در کنار آن وجود مدرسانی با میزان تجربه و تحصیلات، مسئولیت و تعهدپذیری، توانایی در اجرای مهارت‌های ورزشی، علم و دانش در زمینه رشته‌های ورزشی، میزان آشنایی با قوانین جدید در رشته‌های مختلف ورزشی و توانایی درک تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان می‌توان

کیفیت درس تربیت‌بدنی و ورزش را در مدارس ارتقا داد. ضمناً کیفیت مشارکت فراگیر نیز از اهمیت بلایی برخوردار است. به طوری که افراد شرکت‌کننده در تحقیق اعتقاد داشتند علاوه بر امکانات سخت‌افزاری و آموزشی که در جهت تضمین کیفیت آموزش درس تربیت‌بدنی مهم است، توانایی‌ها و استعداد‌های ذاتی دانش‌آموزان، وجود درک متقابل دانش‌آموزان از قوانین کلاس و میزان مشارکت دانش‌آموزان در این زمینه از اهمیت بالایی برخوردار است. در نهایت برای اطمینان از اجزای یک برنامه آموزشی با کیفیت، نیازمند یک سیستم ارزشیابی منسجم و یکپارچه هستیم. بنابراین در جهت ارزشیابی مبتنی بر کیفیت می‌توان از نرم‌های ارزیابی رسمی و غیررسمی، استراتژی‌ها و ابزارهای ارزشیابی چندگانه برای سنجش یادگیری و انواع آزمون‌های ارزشیابی استفاده نمود. به طوری که در این زمینه یارمحمدیان (۲۰۰۲) گزارش نمود یکی از مهم‌ترین فعالیت‌ها در جریان بهبود و پیشرفت برنامه درسی، ارزشیابی برنامه درسی است. این فعالیت موجب بازخورد در برنامه درسی شده و در نهایت اصلاح و بهبود برنامه درسی را به ارمغان می‌آورد.

در نهایت پیامدهای تضمین کیفیت در آموزش تربیت‌بدنی و ورزش شامل پیامدهای فردی، سازمانی و اجتماعی بود. این پیامدهای می‌تواند در یک راستا و یا در جهت‌های متفاوتی از هم رخ دهد. به طوری که مصاحبه‌شوندگان اذعان داشتند پیامدهای فردی اجرای الگوی تضمین کیفیت تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس کشور می‌تواند منجر به ارتقا سطح آمادگی جسمانی مرتبط با سلامت و حرکت دانش‌آموزان، افزایش میزان دستیابی به نتایج آنی و لحظه‌ای و یا این‌که میزان دستیابی به پیامدهای طولانی‌مدت را افزایش دهد. اما پیامدهای سازمانی بیشتر مرتبط با افزایش کیفیت در سطوح مدارس می‌شود. به طوری که مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند در صورتی که الگوی تضمین کیفیت تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس به درستی اجرا شود می‌تواند منجر به ارتقا جایگاه درس تربیت‌بدنی در مدارس، ارتقا سطح شادی و نشاط در مدارس، بهبود زیرساخت‌های لازم برای اجرای درس تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی، شناسایی و هدایت و پرورش استعداد‌های ورزشی دانش‌آموزان، بهبود عملکرد و ارتقای بهره‌وری در سطوح سازمان، مدیران و کارکنان مدارس می‌شود. در نهایت این نتایج فردی و سازمانی می‌تواند نتایج اجتماعی نیز در پی داشته باشد. به طوری که اجرای برنامه کیفیت آموزش تربیت‌بدنی می‌تواند پیامدهای اجتماعی همچون آموزش سبک زندگی سالم به دانش‌آموزان، اولیا دانش‌آموزان و دستیابی به جامعه‌ای با ساختار بدنی سالم و عاری از ناهنجاری‌های عضلانی-اسکلتی دست یافت.

تحلیل ابعاد پژوهش تا نتایج الگوی تضمین کیفیت برنامه تربیت‌بدنی و ورزش مدارس یک ماهیت فرایندی دارد. از این‌رو مشکلات و موانع کیفیت‌بخشی سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس تنها مربوط به یک بخش از این سیستم نیست بلکه هر بخش موارد مختص به خود را دارد. بنابراین، برنامه‌ریزی و اقدامات استراتژیک برای بهبود الگوی تضمین کیفیت آموزش درس تربیت‌بدنی و ورزش باید به ماهیت فرایندی این سیستم، عوامل تعیین‌کننده در هر بخش از

سیستم و روابط بین آنها توجه ویژه داشته باشد. به صورت کلی نتایج تحقیق حاضر نشان داد عوامل تعیین کننده در کیفیت بخشی آموزش درس تربیت بدنی و ورزش در مدارس محدود به بخش خاصی مانند برنامه ریزی کیفیت آموزش، فرصت ها، ضرورت ها و یا فرایندهای آن نیست بلکه در سر تا سر سیستم وجود دارد و هر بخش جهت اجرای الگوی تضمین کیفیت آموزش، نیازمند یک راهبرد خاصی است.

در نهایت بر اساس چارچوب به دست آمده از یافته های پژوهش برای بهبود تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش در مدارس کشور پیشنهاد می شود تا دسته بندی به دست آمده برای ابعاد و فرایندها در آموزش درس تربیت بدنی و ورزش مبنا قرار گیرد و به رابطه موجود بین ابعاد تحقیق به صورت عملیاتی توجه کنند. همچنین معلمان تربیت بدنی و ورزش به رفتار موردی بسنده نکنند و به همه ابعاد و فرایندهای شناسایی شده در تحقیق توجه لازم داشته باشد. از این رو الگوی سیستمی تشریح شده در این پژوهش در محوریت تصمیم گیری قرار بگیرد. همچنین ارتباطات رسم شده میان عوامل سه گانه (ورودی، فرایند و خروجی) بر حسب نقش آنها در الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش در مدارس کشور می تواند اثرگذار باشد. بنابراین به متصدیان امر توصیه می شود با توجه به این عوامل و نقش آنان در سیستم آموزشی کشور، راهبردهای لازم را برای کیفیت بخشی درس تربیت بدنی و ورزش در مدارس کشور به کار بگیرند.

### منابع

1. Akalu, G. A. (2014). Higher Education in Ethiopia: Expansion, Quality Assurance and Institutional Autonomy. *Higher Education Quarterly*, 68(4): 394-415.
2. Asiyai, R. I. (2020). Best practices for quality assurance in higher education: implications for educational administration. *International Journal of Leadership in Education*, 1-12.
3. Damian, R. Grifoll, J., & Rigbers, A. (2015). On the role of impact evaluation of quality assurance from the strategic perspective of quality assurance agencies in the European higher education area. *Quality in Higher Education*, 21(3): 251-269.
4. Document on the Fundamental Transformation of Education. (2011). *Secretariat of the Supreme Council of the Cultural Revolution of the Ministry of Education*. (Persian)
5. Ghanbari, Hadi, Shetab Bushehri, Nahid, Shafi Nia, Parvaneh, Mehr Alizadeh, Yadollah. (2018). The pathology of physical education and school sports using a three-pronged model. *Research in Educational Sports*, 6 (15): 139-160. doi: 10.22089 / res.2017.4786.1359 (Persian)
6. Hosseini, M., Farahani, A., Ghareh, M. (2013). The pattern of quality assurance of physical science in distance learning system. *Research of Sport Management*, 2(2): 119-135. (Persian)

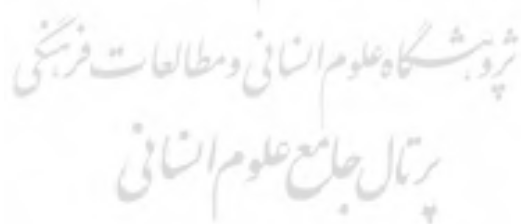
7. Hou, L. (2011). Research on the developmental physical education model integrated knowledge, belief and practice. *2011 IEEE International Symposium on IT in Medicine and Education*, 1, 160–164.
8. Houston, D., & Paewai, S. (2013). Knowledge, power and meanings shaping quality assurance in higher education: A systemic critique. *Quality in Higher Education*, 19(3): 261–282.
9. Kamali Khalkhali, M. (2000). Investigating the Tasks of Managers in the School Management Process. *Management Quarterly*, 22. (Persian)
10. Gotorowska, H. (2017). Quality Assurance in Teacher Education. *Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics*. 44(1): 23-38. DOI:10.14746/g1.2017.44.1.02
11. Lui, S., & Meng, L. (2009). Perceptions of teachers, students and parents of the characteristics of good teachers: A cross-cultural comparison of china and the United States. *Educational, Assessment, Evaluation and Accountability*, 21: 313-328.
12. Michael, W., & Chapman. (2008). Trust in teacher. A motivating element to learning. *Radical Pedagogy*, 9(2): 3.
13. Mir Hosseini, Farnaz Sadat, Aghaei, Najaf, Saffari, Marjan. (2019). Designing a professional qualification model for Iranian physical education teachers. *Research in Educational Sports*, 7 (17): 17-34. doi: 10.22089 / res.2019.5964.1480 (Persian)
14. Mohammadi, Reza. (2008). Practical Guide of Internal Evaluation in Higher Education: National and International Experiences. *Tehran: Sazman Sanjesh Publication*. (Persian).
15. Mojtabazadeh, M., abbaspour, A., maleki, H., farasatkah, M. (2015). Designing of accreditation model for Iran's higher education system based on of grounded theory. *Research on Educational Leadership and Management*, 1(4): 21-53. (Persian)
16. Mozaffari. A., Moein Fard. M., Poursoltani. H., Moshref Javadi. B., & Esmaili. M. (2010). Describing the Status of Physical Education and Exercise Courses in the First Three Stages of Primary Schools for Teachers and Principals. *Research in Sport Management and Motor Behavior journal*. 7(14): 119-139. (Persian)
17. Naderi, S., Bahrami, S., Esmaili, M. (2019). Presenting a model of ways to improve the effectiveness of sports teaching methods in primary schools in Iran with a grand theory approach. *Research in Educational Sports*. 8(20): 159-18. doi: 10.22089 / res.2019.7775.1723 (Persian)
18. Naidoo, Vannie. (2020). Quality Management Implementation in Higher Education: Practices, Models, and Case Studies. *Quality management implementation in Higher Education*, 3(1): 1-15.
19. National Document on the Development of the School Sport Federation in the Fifth Development Plan of the Country. (2010). *Deputy of Physical Education of the Ministry of Education*. (Persian)
20. Polk, J. A. (2006). Traits of effective teachers. *Arts Education Policy Review*, 107(4): 23-29.
21. Shaikh, S., Zahid, A., & Memon Asif, A. (2017). Adoption and impact of quality assurance processes in higher education indtitutions of jashoro education city. *Biannual Research Journal Grassroots*, 220-235.
22. Simerjit, S., Dinker, R. P., Nirmal, K. S., Avneet, K., Htoo Htoo K. S., & Ankur, B. (2013). Qualities of an effective teacher: What do medical teachers think? Singh et al. *BMC Medical Education*, 13(128): 2-7.

23. Starc, G., & Strel, J. (2012). Influence of the quality implementation of a physical education curriculum on the physical development and physical fitness of children. *BMC Public Health*, 12(1): 61.
24. Taslimi, Zahra, Babavi, Hossein. (2018). Establishing a Coordinated and Centralized Evaluation of Physical Education in Schools: A Qualitative Study. *Research in Educational Sports*, 6 (14): 45-66. doi: 10.22089 / res.2017.4239.1306 (Persian)
25. Vasileiadis. I. (2010). Quality assurance in elementary education. Master Thesis. *Interdepartmental Programme of Postgraduate Studies in Business Administration*. It is submitted as a prerequisite for the acquisition of graduate diploma of specialty in Business Administration (specialising in Administration of Educational Organizations).
26. Wafaa, A., & Ibrahim, A. (2016). Quality Assurance Standards of Lesson Planning, Ordering and Managing Equipment, and Assessing Procedures of Adapted Physical Education in State of Kuwait. *International Journal of Humanities and Social Science*, 6(1): 1-6.
27. Wan, N., Howard, N., & Alan, W. (2010). School experience influences on preservice teachers evolving beliefs about effective teaching. *Teaching and teacher Education*, 26: 278-289.
28. Yarmohammadian, Mohammad Hussain. (2002). *Principles of Curriculum Development*. Tehran: Memorial Institute Press Book. (Persian).
29. Zolghadri, Parvin, Kian, Marjan, Ali Asgari, Majid, Elahi, Alireza. (2019). Pathology of implementation of physical education and health curriculum in the first year of high school based on the Acker model. *Research in Educational Sports*, 7 (17): 229-252. doi: 10.22089 / res.2019.5941.1475. (Persian)
30. Ingvarson, L., Glenn, R. (2017). Quality Assurance in Teacher Education and Outcomes: A Study of 17 Countries. *Educational Researcher*. 46(4), 177-193.
31. Ingvarson, Lawrence., Tatto, M. T., Peck, R., Schwille, J., Rowley, G., & Senk, S. L. (2013). An Analysis of Teacher Education Context, Structure, and Quality-Assurance Arrangements in TEDS-M Countries. *International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA)*. 211-226.
32. Toorani, H. (2003). *Process Oriented Management in School*. Tehran, Tazkieh. (Persian).
33. Aboshkair, A., Bin Amri, S., Yee, L., Bin Abu Samah, B. (2012). Assessment of Implementation Level of the Physical Education Program in Selangor Secondary Schools, Malaysia. *Journal of klagenfurt, Austria*, 19(10):108-124.
34. Ramezaninejad, R., Hemmatinejad, M., Mohebbi, H., Niazi, M. (2009). Assessing the educational needs of physical education and sports in Iranian high schools, *Journal of Research on Sport Sciences*. 2(23): 13-30. (Persian).

## ارجاع دهی

اکبری، پریسا؛ گوهررستمی، حمیدرضا؛ بنار، نوشین. (۱۳۹۹).  
ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت بدنی و ورزش  
در مدارس کشور. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۱): ۳۵-۵۸.  
شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2020.8540.1821

Akbari, P; Goharrostami, H. R; Benar, N. (2020). Providing an  
Analytical Framework for Quality Assurance Model of  
Physical Education and Sports System in Iranian Schools.  
*Research on Educational Sport*, 8(21): 35-58. (Persian).  
DOI: 10.22089/res.2020.8540.1821





## Providing an Analytical Framework for Quality Assurance Model of Physical Education and Sports System in Iranian Schools

P. Akbari<sup>1</sup>, H. R. Goharrostami<sup>2</sup>, N. Benar<sup>3</sup>

1. PhD student of sport management, Faculty of physical education and sport sciences, University of Guilan, Rasht, Iran.
2. Assistant professor, Faculty of physical education and sport sciences, University of Guilan, Rasht, Iran. (Corresponding Author)
3. Assistant professor, Faculty of physical education and sport sciences, University of Guilan, Rasht, Iran.

Received: 2020/03/08

Accepted: 2020/05/30

### Abstract

The purpose of this study was to present an analytical framework for quality assurance model of physical education and sport education in Iranian schools. The research method is qualitative with systematic analysis approach. The statistical population consisted of two sections of human society (professors of sport management, deputies and experts of the Ministry of Education and teachers of physical education and sport) and information society. The statistical sample was adequately sampled based on theoretical saturation and available for sampling and survey (16 persons and 30 documents). Research tools included systematic library study and semi-structured interview. Validity of the instrument was evaluated using descriptive qualitative methods (content validity, kappa coefficient). Conceptual coding and conceptual framing were used to analyze the findings. The analytical framework presented consists of three main parts: input, process and output or output. So that these three sections include goals, resources, opportunities and needs, and the process section including quality of education management, quality of educational environment, quality of educational program, quality of educational facilities, quality of teacher in teaching process, quality of inclusive participation, quality of teaching. And evaluation is based on quality. Finally, the consequences of the system include individual, organizational, and social consequences. Therefore, it can be said that the determinants of the quality of education in physical education and sport education in schools are not limited to a specific section such as quality education planning, opportunities, needs or processes, but rather to the whole. The system exists and each department needs a specific strategy to implement the quality assurance model.

**Keyword:** Education, Quality Assurance, Physical Education Lessons, Sport Teachers, Schools.

---

1. Email: Akbari\_pa@yahoo.com

2. Email: Goharrostami@gmail.com

3. Email: Noshin.benar@gmail.com